

– JO –

Justitieombudsmannen
Hans-Gunnar Axberger

BESLUT

Datum	Dnr	Sid
2012-03-07	322-2011 375-2011	1 (4)

Kritik mot Polismyndigheten i Västra Götaland för handläggningen av framställningar om handlingsutlämnande

Anmälningarna

I en anmälan som kom in till JO den 20 januari 2011 framförde Bo-Göran Bodin, Sveriges Radio Ekot, klagomål mot Polismyndigheten i Västra Götaland för handläggningen av en begäran om handlingsutlämnande. Han anförde bl.a. följande. Den 17 december 2010 skickade han ett e-postmeddelande till polismyndigheten med en begäran om att få kopior av allmänna handlingar. Fem dagar senare, den 22 december 2010, meddelade myndighetens chefsjurist (Barbro Jönsson) att hon samma dag hade fått framställan och bad om ett förtydligande. Han skickade ett svar samma dag. Handlingarna hade fortfarande inte lämnats ut.

I en annan anmälan som kom in till JO den 24 januari 2011 framförde Marko Halinoja klagomål mot chefsjuristen Barbro Jönsson vid Polismyndigheten i Västra Götaland. Även han var kritisk till handläggningen av en begäran om handlingsutlämnande. Han anförde bl.a. följande. Den 3 december 2010 begärde han, per e-post, att få ta del av samtliga handlingar i vissa ärenden hos polismyndigheten. Den 23 december 2010 skickade han en påminnelse. Handläggningen pågick fortfarande.

Utredning

JO hämtade in handlingar från Polismyndigheten i Västra Götaland. Myndigheten anmodades därefter att yttra sig över vad som framförts i anmälningarna. Polismyndigheten (länspolismästaren Ingemar Johansson) inkom med ett yttrande av vilket bl.a. följande framgick.

Bo-Göran Bodins begäran (JO:s ärende 322-2011)

Chefsjuristen Barbro Jönsson lämnade inledningsvis följande redogörelse för handläggningen.

Bo-Göran Bodin begärde den 17 december 2010, via e-post, att få ta del av samtliga e-postmeddelanden som hade skickats till en namngiven poliskommissarie under perioden den 10 augusti 2010 till dagen för framställan. Ärendet lämnades

Postadress	Gatuadress	Telefon	Texttelefon	Telefax	Webbplats
Box 16 327 103 26 STOCKHOLM	Västra Trädgårdsgatan 4	08-786 40 00	08-786 61 15	08-21 65 58	www.jo.se

först till internutredningar och sedan till chefsjuristfunktionen den 22 december 2010. Eftersom hon bedömde framställan som otydlig skickades samma dag en förfrågan till Bo-Göran Bodin. Samtidigt påbörjades arbetet med att försöka få tag i handlingarna. Den berörde poliskommissarien hade semester men hon fick disponera dennes e-postkonto för att leta fram handlingarna. Den 23 december 2010 besvarade Bo-Göran Bodin polismyndighetens förfrågan och angav att begäran avsåg handlingar som gällde en viss utredning. Den 27 december 2010 informerades Bo-Göran Bodin om att materialet var ytterst omfattande, ca 3 000 sidor inklusive bilagor, och att granskningen därför skulle ta tid. Under helgerna påbörjades granskningen av en medarbetare vid chefsjuristfunktionen. Granskningen handlade inte bara om sekretess utan också om att sortera och avgöra vilka handlingar som hade med ärendet att göra. Detta försvårades i viss utsträckning av att den berörde poliskommissarien bytte arbetsplats och därmed inte fanns på plats i Göteborg för att kunna vara behjälplig. Efter helgerna fortsatte hon granskningen. Detta arbete skedde så fort det gick i konkurrens med andra sekretessärenden, exempelvis Marko Halinojas begäran, och ärenden med tidsfrist. Vid diskussion med länspolismästaren klargjordes också att ärendet inte var avslutat då man ännu inte hade tagit slutlig ställning till vad utredningen skulle leda till. Den 17 januari 2011 kom en förfrågan från Bo-Göran Bodin om när han kunde få handlingarna. Han begärde samtidigt att de skulle lämnas ut successivt. Innan frågan hann besvaras och framställan åtgärdas meddelade Bo-Göran Bodin att han hade anmält saken till JO. Hanteringen lämnades då över till en annan handläggare, polisintendenten Johnny Calvin. Denne kom slutligen, efter fortsatt granskning, att lämna ut handlingarna den 27 januari 2011.

Polismyndigheten gjorde härefter följande bedömning.

Ärendet avsåg en mycket stor mängd handlingar som skulle granskas av personer inte tidigare bekanta med innehållet eller bakgrunden. Granskningen skedde bl.a. under jul- nyårs- och trettonhelgerna. Den skedde i konkurrens med andra sekretessärenden och tidsfristärenden. Bodin informerades på ett tidigt stadium om att ärendet var omfattande och skulle komma att ta tid. Ärendet är, även med beaktande av den tid handläggningen tagit, hanterat på ett sådant sätt att handlingarna lämnats ut så snart det varit möjligt.

Marko Halinojas begäran (JO:s ärende 375-2011)

Barbro Jönsson lämnade inledningsvis följande redogörelse för handläggningen.

Marko Halinojas framställan kom in den 3 december 2010 och överlämnades då till länskriminalpolisen som har en särskild handläggare för sekretessärenden. När det stod klart att de efterfrågade handlingarna rörde ärenden som hanterats av internutredningar överlämnades framställan dit och kom där inledningsvis att hanteras av chefen, polisintendenten Johnny Calvin. Ytterligare någon tid senare överlämnades ärendet till chefsjuristfunktionen. Skälet till detta var att Marko Halinoja då hade gjort en brottsanmälan mot Johnny Calvin. Vid genomgång av handlingarna konstaterades att man redan från början av misstag bara hade tagit upp två av de tre ärenden som Marko Halinoja berörde i sin framställan. Framställan lämnades därför tillbaka till internutredningar.

Efter juledigheten fanns besked om ett diarienummer för handlingarna i det ”borttappade” ärendet. Efter fortsatt efterforskning påträffades akten den 13 januari, 2011, den överlämnades måndagen den 17 januari 2011 och beslut togs den 21 januari 2011. I beslutet hanterades också en framställan som Marko Halinoja hade gjort den 23 december 2010 avseende ytterligare ärenden. Marko Halinoja hämtade ut beslutet på posten den 28 januari 2011.

Marko Halinoja har vid ytterligare ett antal tillfällen efter den 28 januari 2011 begärt att få ut handlingar i de aktuella ärendena. Han har skickat sina framställningar till olika befattningshavare inom polismyndigheten och internutredningar. Eftersom det varit fråga om handlingar i ärenden som handlagts inom ramen för polismyndighetens verksamhet har myndigheten försökt samordna hanteringen på en eller två personer för att undvika dubbelarbete och olikhet i besluten.

Polismyndigheten gjorde härefter följande bedömning.

Misstaget vid diarieföringen medförde fördröjning i hanteringen av Halinojas ärende. Viss fördröjning uppstod vidare när handläggare byttes. Framställningarna skulle också hanteras i konkurrens med andra ärenden, bl.a. Bodins framställning, men också andra ärenden med tidsfrister. Vid en sammantagen bedömning, och med hänsyn till mellankommande helgdagar, får ärendet trots allt anses hanterat på ett sådant sätt att handlingarna lämnats ut så snart det var möjligt.

Bo-Göran Bodin och Marko Halinoja kommenterade vad som anförts från polismyndighetens sida. Marko Halinoja angav därvid bl.a. att ”den information som efterfrågats ... fortfarande EJ ... överlämnats till mig utan bolla och fördröjs av Barbro Jönsson”. Han bifogade även ett beslut som Barbro Jönsson hade fattat den 5 april 2011. Av beslutet framgick att Marko Halinoja den 30 december 2010 hade begärt att få namn på de poliser som varit med vid ett visst ingripande, att ärendet hade överlämnats till chefsjuristfunktionen den 31 januari 2011 och att det, i och med beslutet den 5 april 2011, överlämnades vidare till Internutredningsenheten i Göteborg.

I kompletterande yttranden från polismyndigheten angavs bl.a. följande. Det Marko Halinoja hänvisar till avser ett annat ärende än det han tidigare anmält till JO. Efter bedömningen att ärendet avsåg en begäran om kompletterande utredning och således inte var ett förtursärende, hanterades det inom ramen för ordinarie balans och i konkurrens med andra inkommande ärenden. Det saknas kännedom om vad som hänt med ärendet efter att det lämnades över till Internutredningsenheten i Göteborg.

Marko Halinoja inkom med ytterligare kommentarer.

Bedömning

En allmän handling som får lämnas ut ska tillhandahållas genast eller så snart det är möjligt. Det ska ske på stället och utan avgift. Den som så begär har också rätt att mot avgift få en kopia av handlingen. En sådan begäran ska behandlas skyndsamt. (2 kap. 12 och 13 §§ tryckfrihetsförordningen)

Besked i en utlämnandefråga bör normalt lämnas samma dag som begäran gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om det är nödvändigt för att ta ställning till om utlämnande får ske. Ett visst ytterligare dröjsmål kan vara ofrånkomligt om framställningen avser eller fordrar genomgång av ett omfattande material. I sådana fall kan det många gånger vara lämpligt att successivt lämna besked om vad som kan lämnas ut.

Det har tagit Polismyndigheten i Västra Götaland mer än en månad att hantera de aktuella framställningarna om handlingsutlämnande. Även med beaktande av mellanliggande helger och övriga redovisade orsaker till dröjsmålet, är detta inte förenligt med tryckfrihetsförordningens krav på skyndsamt handläggning.

Enligt vad som framkommit har flera olika tjänstemän varit inblandade i handläggningen, som också har skett vid olika enheter. Det är uppenbart att handläggningstiden påverkats negativt av detta förfarande. Hanteringen tyder på att det

funnits brister i myndighetens rutiner för handläggningen av frågor om handlingsutlämnande och även i de anställdas kunskaper på området. De kompletterande uppgifter Marko Halinoja lämnat förstärker denna bild.

Polismyndigheten i Västra Götaland ska mot denna bakgrund kritiseras för att inte ha efterlevt grundlagens regler om utlämnande av allmänna handlingar.

Hans-Gunnar Axberger

Anna Sellin

I beredningen av ärendena har byråchefen Per Lagerud deltagit.

Sändlista

Bo-Göran Bodin

Marko Halinoja

Polismyndigheten i Västra Götaland (AD-793-6159-11 och AD-793-4831-11)